

University of Qom
Faculty of Literature and Humanities

Research In Instructional Methods

Homepage: <https://jlib.ut.ac.ir/>

Online ISSN:2981-1074

The impact of classroom leadership on student's voice with the mediating perception of transparency of professor

Alireza Mohammadi Dakamvand¹ , Davood Mirzaeifar² , Iraj Nikpey³

1. PhD student in Educational administration, Faculty of Humanities, Department of Educational Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran. E-mail: mohamadi.al@fh.lu.ac.ir
2. Assistant Professor, Faculty of Humanities, Department of Educational Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran. E-mail: mirzaeifar.d@lu.ac.ir
3. Associate Professor, Faculty of Humanities, Department of Educational Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran. E-mail: nikpay.i@lu.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article Article history: Received 2025/05/10 Received in revised form 2025/07/25 Accepted 2025/08/17 Published online Keywords: classroom leadership, perception of transparency of professor, student's voice, Lorestan University, Farhangian University.	Students, as the primary stakeholders of the educational system, are the driving force of innovation, and by expressing and voicing their opinions, they play a significant role in achieving the ultimate goal of higher education. Identifying the factors influencing the component of student's voice can pave the way for improving the quality of education. In the educational environment, particularly within the classroom, the quality of professors' classroom leadership can have a special impact on achieving this goal. One of the facilitating components in the relationship between leadership and voice is transparency, which can foster trust, participation, and the expression of voice. The mentioned variables have generally been emphasized and utilized in non-educational settings. However, given the unparalleled role of the higher education system in societal change and growth, it was essential to examine this novel combination of the three components in the higher education environment, particularly in the classroom setting, focusing on the relationship between professors and students. Accordingly, the purpose of this study is to investigate the impact of classroom leadership on student's voice with the mediating perception of transparency of professor. The method of research in this study is in terms of practical purpose and terms of data collection method, a description of the correlation type, and with the approach of structural equations. researchers with academic backgrounds from these two universities and a motivation to bring change to the educational system conducted this study at Lorestan University and Farhangian University of Khorramabad. The statistical population of this research is undergraduate students of Lorestan University and Farhangian University of Khorramabad with a number of 6822. The method of class sampling and sample size is 384. The data collection tool was a researcher-made questionnaire of classroom leadership, student's voice, and perception of professor transparency. The findings showed that classroom leadership has a direct(Path Coefficient:0/70) and significant impact on the perception of transparency of professor and indirect(Path Coefficient:0/45) and meaningful effect on student's voice. Also, the perception of the transparency of the professor has a direct and significant impact on the student's voice(Path Coefficient:0/45). Finally, the findings indicate that the perception of the transparency of the professor in the relationship between classroom leadership and student's voice at Lorestan University and Farhangian University of Khorramabad has a mediator role(Path Coefficient:0/31). The results of the study showed that classroom leadership is an important factor in influencing student's voice. The results indicated that effective leadership in the classroom, through the application of defined competencies, leads to clarity and the development of student participation, activity, and trust. A competent professor values students, supports them, and is aware of their talents and interests. This support and awareness make students feel that their perspectives are heard and their needs are considered. As a result, they express their opinions and engage more actively in class. Based on this, it is suggested that universities improve classroom leadership by attracting and retaining competent professors in communication with students and through incentive structures, and by holding brainstorming sessions, allow students to express constructive suggestions and criticisms. Professors, through their transparency, should fill the classroom atmosphere with a sense of trust and positive regard for their role in facilitating students' expression of viewpoints, making the classroom environment even more dynamic and transparent. Among the limitations of this study were the inability to examine all factors influencing student voice, as well as potential student bias due to the use of questionnaires in the research process. Other limitations included the psychological and physical conditions of respondents while filling out the questionnaire, their level of focus and accuracy, etc.
How To Cite: Mohammadi Dakamvand, A., Mirzaeifar, D., Nikpey, I. (2025). The impact of classroom leadership on student's voice with the mediating perception of transparency of professor, <i>Research in Instructional Methods</i>, 3 (4), https://doi.org/ 10.22091/jrim.2025.12824.1283 © The Author(s) DOI:https://doi.org/ 10.22091/jrim.2025.12824.1283 Publisher: University of Qom	

Introduction

student's voice in higher education encompasses a spectrum of activities, from gathering student feedback to shape curricula (Bovill et al., 2011) and evaluating courses for improvement (Bennett & Kane, 2014), to promoting equitable learning in unequal environments (Chong, 2019) and allowing assignment choices to enhance classroom performance (Liu & Zeng, 2023). These practices foster engagement, active learning, deeper understanding, and academic progress (Matthews et al., 2018). Sebastian et al (2024) emphasize the need for platforms amplifying student's voices, enabling dialogue with instructors. Traditional top-down policies often marginalize student input (Bas, 2020), yet in student-centered higher education, their voices must be heard (Welton et al., 2022). Instructors, as classroom leaders, play a pivotal role in mediating student voice and performance (Chinira & Bentin, 2016). Classroom leadership involves actions to create and sustain effective learning environments (Ahmad, 2024), with instructor transparency fostering trust (Garger, 2008). This highlights the interplay between leadership, transparency, and student voice a cornerstone of modern education systems that enhances teaching quality .

Method

The research method is applied in terms of purpose and descriptive-correlational in terms of data collection method, with a structural equation modeling approach. The study population consists of undergraduate students at the University of Lorestan (5,794 students) and Farhangian University of Khorramabad (1,078 students). Using stratified sampling based on two categories (female and male), a sample of 221 women and 163 men was selected from the two universities. The research instruments included three researcher-developed 5-point Likert-scale questionnaires: classroom leadership with 14 items, teacher clarity with 22 items, and student voice with 22 items. To assess reliability, Cronbach's alpha coefficient was used, yielding values of 0.8 for leadership, 0.85 for clarity, and 0.86 for voice, indicating acceptable reliability. For face and content validity, the questionnaires were reviewed by six educational science experts and modified based on their feedback. Convergent validity for each component, as well as factor loadings for each item, exceeded 0.5, which will be examined in detail in the findings. Discriminant validity was assessed using the Fornell-Larcker criterion to ensure that each latent variable had stronger correlations with its own items than with other latent variables (i.e., diagonal values should exceed corresponding row and column values). This will be discussed in the findings section.

Findings

The results revealed :

- A path coefficient of 0.45 ($t = 10.67$, $p < 0.001$), indicating that classroom leadership significantly impacts student's voice .
- A path coefficient of 0.70 ($t = 20.474$, $p < 0.001$), showing classroom leadership's effect on students' perception of instructor transparency .
- A path coefficient of 0.453 ($t = 9.559$, $p < 0.001$), demonstrating that perceived instructor transparency influences student's voice .

Mediation analysis confirmed that instructor transparency partially mediates the relationship between classroom leadership and student's voice (indirect effect = 0.31, $t = 5.22$; total effect = 0.77, $t = 31.88$). Sobel's test further validated this mediation ($Z = 8.77$, $p < 0.001$) .

Conclusion

Enhancing the quality of classroom leadership by leveraging all its effective components while linking these roles to greater freedom of expression and the emergence of student's voice, rooted in mutual trust between instructors and students activates the diverse voices necessary for progressive change. Conversely, when instructors fail to fulfill their leadership roles effectively, individuals who cannot express their opinions or share information resort to silence. Dissatisfaction with such conditions ultimately diminishes their interest and commitment. Thus, to optimize the use of students' ideas and feedback, appropriate platforms and infrastructures must be established. A conducive classroom environment fosters creativity, innovation, and improved performance .

Instructor leadership, particularly in terms of transparency, is a subject of study in psychology and educational settings. Leadership style is tied to the assumptions leaders hold about those they oversee. Every instructor or manager shapes their decisions and behaviors based on these assumptions. As leaders of their classrooms, instructors bear significant responsibilities in the teaching-learning process, and their leadership style can influence teaching quality. Instructors employ various leadership styles, which affect students' perceptions of transparency and teaching quality. Factors influencing students' evaluation of instructor transparency include :

- Their prior relationship with the instructor and the instructor's reputation
- Clear and unambiguous communication of goals, assessments, and assignments
- Efforts to foster metacognition-based participation stemming from the instructor's transparency .

Enhancing the level and quality of instructor transparency in areas such as goals, assignments, and assessments profoundly impacts students' metacognition, peace of mind, and satisfaction, thereby fostering a classroom environment conducive to collective growth. For effective transformation in university systems and classroom development, creating an open atmosphere in academic settings is essential. Such an environment enables students to freely express their perspectives .

student's voice defined as the expression of ideas, suggestions, concerns, and issues related to the organization, classroom, or personal circumstances, whether through formal or informal educational channels flourishes with instructor transparency. Trust in classroom leadership, coupled with motivation, amplifies student voice, elevating the quality of the educational environment (Zhang et al., 2021). This concept underscores constructive, change-driven communication among students, aimed at improving current conditions and preventing the harms of suppressed voices. Given the benefits of student voice, encouraging students to share their thoughts and creating a supportive space for this purpose has become a critical focus in educational research..

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants in the present study

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

أعلاه به النشر

تاثیر رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو با نقش میانجی ادراک از شفافیت استاد

علی رضا محمدی دکاموند^۱، داود میرزایی فر^۲، ایرج نیکپی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران. mohamadi.al@fh.lu.ac.ir
۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران. (نویسنده مسئول) mirzaeifar.d@lu.ac.ir
۳. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران. nikpay.i@lu.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۶

تاریخ انتشار:

هدف از پژوهش حاضر بررسی تاثیر رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو با نقش میانجی ادراک از شفافیت استاد می باشد. روش تحقیق در این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر روش جمع آوری داده ها، توصیفی از نوع همبستگی و با رویکرد معادلات ساختاری است. پژوهشگران با سابقه تحصیل در این دو دانشگاه و انگیزه ایجاد تغییر در نظام آموزشی، این مطالعه را در دو دانشگاه لرستان و فرهنگیان خرم آباد انجام دادند. جامعه آماری شامل ۶۸۷۲ نفر است. روش نمونه گیری طبقه ای و حجم نمونه ۳۸۴ نفر می باشد. ابزار گردآوری داده پرسشنامه محقق ساخته رهبری کلاس درس، آوای دانشجو و ادراک از شفافیت استاد بود. یافته ها نشان داد که رهبری کلاس درس تاثیر مستقیم و معناداری بر ادراک از شفافیت استاد (ضریب مسیر: ۰/۷۰) و اثر غیرمستقیم و معناداری بر آوای دانشجو (ضریب مسیر: ۰/۴۵) دارد. ادراک از شفافیت استاد نیز تاثیر مستقیم و معناداری بر آوای دانشجو (ضریب مسیر: ۰/۴۵) دارد. هم چنین ادراک از شفافیت استاد در رابطه ی بین رهبری کلاس درس و آوای دانشجو در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم آباد دارای نقش میانجی (ضریب مسیر: ۰/۳۱) می باشد. نتایج حاکی از آن بود که که اعمال رهبری مؤثر توسط اساتید در محیط کلاس درس، از طریق به کارگیری شایستگی های حرفه ای، تأثیر قابل توجهی بر افزایش سطح شفافیت، توسعه مشارکت و تقویت اعتماد دانشجو یان دارد. این مطالعه مؤید آن است که هنگامی که دانشجویان اطمینان حاصل می کنند دیدگاه های شان مورد توجه قرار گرفته و نیازهای شان شناسایی شده است، تمایل بیشتری به بیان فعال نظرات و مشارکت سازنده در فرآیندهای یادگیری از خود نشان می دهند. پژوهش حاضر همچنین به محدودیت هایی از جمله چالش های مربوط به سنجش دقیق تمامی عوامل مؤثر بر مشارکت دانشجویی، احتمال وجود سوگیری در داده های پرسشنامه ای و تأثیر متغیرهای مداخله گر مانند شرایط روانی و سطح تمرکز پاسخ دهندگان اشاره دارد. بر مبنای نتایج پژوهش، توصیه می شود مؤسسات آموزش عالی با اتخاذ سیاست های جذب و نگهداشت اساتید مجرب، ایجاد سازوکارهای تشویقی مناسب و فراهم آوردن فرصت های منظم برای گفت و گوی سازنده بین اساتید و دانشجویان، بستر لازم برای ارتقای کیفیت رهبری کلاس را مهیا سازند. علاوه بر این، اساتید با تقویت رفتارهای حرفه ای مبتنی بر شفافیت و اعتماد، محیط های یادگیری پویاتری را ایجاد نمایند.

کلیدواژه ها:

رهبری کلاس درس، ادراک از شفافیت استاد، آوای دانشجو، دانشگاه لرستان، دانشگاه فرهنگیان.

استناد: محمدی دکاموند، علی رضا؛ میرزایی فر، داود؛ نیکپی، ایرج. (۱۴۰۴). تاثیر رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو با نقش میانجی ادراک از شفافیت استاد، پژوهش در روش های آموزش، ۳ (۴)،-.....
<https://doi.org/10.22091/jrim.2025.12824.1283>

© نویسندگان.

DOI: <https://doi.org/10.22091/jrim.2025.12824.1283>

مقدمه

در هر جامعه‌ای هدف نهایی آموزش عالی تدارک فرصت‌های مناسب به منظور کسب دانش، مهارت و نگرش در قالب شایستگی‌های خاصی برای دانشجویان است. به گونه‌ای که آنان را در اثر بخشی فعالیت هایشان و نیز ثمر بخشی برای جامعه یاری رسانده و رشد دهد. این موضوع با غفلت‌هایی در دانشگاه‌ها روبه رو بوده و عدم توجه به انتظارات دانشجویان و بی‌توجهی به ایده‌های آنها باعث کاهش انگیزه در دانشجویان شده است (Fakhrzad & Rajabipour Meybodi, 2019). لذا بسیاری از این امر دفاع می‌کنند که بازنگری‌های اساسی در کار سیاست‌های آموزشی ضروری است (Welton et al, 2022). پیشنهاد جینگری (Gingery, 2024) این است که صدای دانشجو باید به طور جدی در تصمیم‌گیری‌های آموزشی گنجانده شود. چرا که دانشجویان به عنوان ذینفعان اصلی نظام آموزشی، نیروی محرک نوآوری هستند که با بیان و بروز آوای خود بر دستیابی به هدف نهایی آموزش عالی، نقش بسزایی دارند. صدای دانشجو در آموزش عالی برای توصیف طیفی از فعالیت‌ها از جمع‌آوری دیدگاه‌های دانشجویان در تنظیم برنامه‌های درسی آموزش عالی (Bovill et al, 2011)، ارزیابی‌ها و بازخورد از دانشجویان به منظور بهبود دوره‌ها (Bennett & Kane, 2014)، ترویج و توسعه آموزش در محیط‌های یادگیری نابرابر (Chong, 2019)، امکان انتخاب در تکالیف درسی در جهت بهبود عملکرد کلاس (Liu & Zeng, 2023)؛ به کار می‌رود که حاصل آن مشارکت، اشتیاق، یادگیری فعال، درک عمیق از یادگیری و پیشرفت می‌باشد (Matthews et al, 2018). سباستین و همکاران (Sebastian et al, 2024) بیان می‌کنند که برای دستیابی دانشجویان به مزایای بروز آوا، به سکوهایی نیاز است که از طریق آن بتوان صدای آن‌ها را تقویت کرد. در حقیقت، نگاه راهبردی بر این است که در این عرصه، دانشجویان کاربران نهایی سیستم‌های آموزشی هستند، بنابراین باید در ارائه خدمات آموزش خود صدایی داشته باشند (Welton et al, 2022). اما خط‌مشی آموزشی سنتی با استراتژی‌هایی که از بالا به پایین انجام می‌شود فضای کمی را برای گنجاندن صدای دانشجو ارائه می‌دهد (Bas, 2020).

عوامل متعددی در سازمان‌های آموزشی چون دانشگاه بر آوا اثرگذار هستند و می‌توانند نقش فعالی را در جهت افزایش نمایان شدن آوا و غلبه بر شرایط نامطلوب فعلی ایفا کنند. در میان این عوامل، نقش رهبر به عنوان یکی از اهداف و کانال‌های اصلی بروز آوا، می‌تواند تأثیر قابل‌توجهی بر عملکرد داشته باشد (Sadatpour, 2022., Chiniara & Bentein, 2016). تورسدوتیر و همکاران (Torsdottir et al, 2023) بیان می‌دارند که یکی از عوامل برانگیختن مشارکت دانشجویان، ایفای نقش رهبری کلاس درس^۲ استاد دانشگاه است. رهبری کلاس درس که یکی از موضوعات مهم و مورد توجه عصر حاضر است (Mousavi Tazekand, 2023)، به اولویت برنامه‌های سیاست آموزشی در سطح بین‌المللی تبدیل شده است (Day et al, 2016). چرا که رهبری کلاس درس به عنوان نخستین سطح مدیریت آموزشی، سنگ‌بنای سطوح بالاتر محسوب می‌شود و نقشی محوری در شکل‌دهی به ساختار آموزش، فرآیند تدریس، پرورش شخصیت و رشد ذهنی، عاطفی، علمی و تربیتی دانشجویان ایفا می‌کند. اصطلاح رهبری کلاس درس به معنای همه اقداماتی است که اساتید برای ایجاد، تسهیل و حفظ محیط یادگیری موثر انجام می‌دهند (Ahmed, 2024). همچنین رهبری کلاس درس شامل تسلط بر موضوعات درسی، الگوها، روش‌ها و فنون تدریس (Alagheband, 2016)، مدیریت برنامه‌ها و محیط کلاس، نظارت بر پیشرفت فراگیران (Ghiyathvandian et al, 2017)، شکل‌دهی به شخصیت فراگیران و کاهش رفتارهای نامطلوب (Javan, 2023)، تأثیر فرهنگی در محیط آموزشی (Shafiee

¹ student's voice

² classroom leadership

(et al, 2024)؛ می‌باشد. به این ترتیب است که استاد می‌تواند با گرفتن ایده و پیشنهاد از خود دانشجویان، امکان مشارکت فعال دانشجومحور را در کلاس درس افزایش دهد.

رهبری برای تمامی مدرسان، از مبتدی تا با تجربه، اهمیت بسیاری دارد؛ چرا که تأثیر مثبت آن بر دانشجویان، به افزایش اعتماد به نفس مدرس کمک کرده و دانشجویان را در دستیابی به اهداف آموزشی یاری می‌دهد (Saeb, 2013). ولتون و همکاران (Welton et al, 2022) معتقدند که رهبران آموزشی باید با جوانان دانشجو مشورت کنند و گفت‌وگوی عمیقی را با آنان ایجاد کنند. در حقیقت اساتید دانشگاه باید صدای دانشجو را به عنوان یک مسئولیت مدنی در نظر بگیرند که برای پرورش و توسعه نسل بعدی رهبران آموزشی طراحی شده است. استین و همکاران (Stein et al, 2020) توصیه می‌کنند از دانشجویان بپرسید که چگونه محیط‌های آموزشی خود را بهبود بخشند و به طور واقعی از این بازخورد برای بهبود در کلاس‌های درس خود استفاده کنید. در این صورت پیش‌بینی می‌شود که اساتید شاهد بهبودهایی در مشارکت دانشجو و عملکرد کلاس درس باشند.

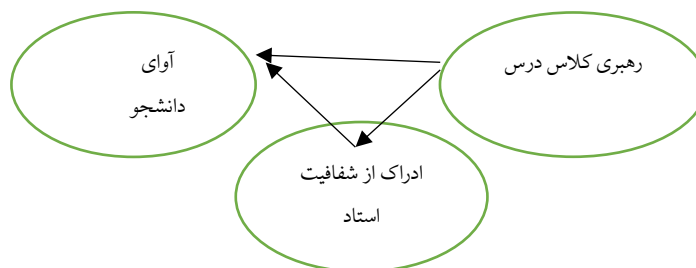
با این وجود گاهی ایفای نقش رهبری آنچنان که باید به بروز آوا منجر نمی‌شود و سکوت تحمیلی می‌تواند به عنوان عاملی مخرب، زمینه‌ساز بروز استرس، اضطراب، احساس نارضایتی و حتی افسردگی شود و افرادی که به دلایل مختلف مجبور به مهار بیان خود می‌شوند، اغلب با تبعات روان‌شناختی این انفعال درگیر خواهند شد (Afkhami Ardakani et al, 2016). یکی از ابزارها و نظریه‌های ارائه شده برای برون رفت از چنین شرایطی، شفافیت¹ است (Darvish & azimi zachekani, 2016). شفافیت در معنای ارائه اطلاعات قابل اعتماد و به موقع (Molaeifard et al, 2022)، یک مفهوم پیچیده است که شامل جنبه‌هایی مانند تفسیرپذیری، باز بودن، دسترسی‌پذیری و مشاهده‌پذیری اطلاعات می‌باشد (Fellsman et al, 2019) که به بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها نیز کمک می‌کند (Hosseinpour Chaijani, 2022). والوموا و همکاران (Walumwa et al, 2011)، شفافیت را به عنوان یک اصل کلیدی در رهبری، به تلاش آگاهانه رهبران برای بنیان نهادن اعتماد از طریق روشن‌گری، صداقت، تسهیم فعالانه اطلاعات و بیان صریح باورها و احساسات شخصی تعریف می‌کنند. این رویکرد نه تنها فضایی از اطمینان و پیش‌بینی‌پذیری می‌آفریند، بلکه زمینه‌ساز ارتباطات اثربخش و همکاری سازنده در سطوح مختلف سازمانی است. در واقع ایده اساسی این است که وقتی رهبر شفاف باشد، مورد اعتماد بودن وی آسانتر مشخص می‌شود (Garger, 2008). رهبری شامل صداقت، باز بودن و رعایت اخلاق در تعامل با دیگران است و به همین دلیل شفافیت و رهبری ذاتاً با یکدیگر در ارتباط‌اند (Bandsuch et al, 2008). بنابراین رهبری با ایجاد استراتژی‌های مناسب، می‌تواند اثر مطلوبی بر شفافیت داشته باشد (Seyed Naqvi & Farahani, 2014). در بعد آموزشی، شفافیت باعث افزایش مسئولیت‌پذیری، کاهش فساد، ارتقاء کیفیت تصمیم‌گیری، بهینه‌سازی عملکرد مؤسسات و بهبود کیفیت و کمیت آموزش می‌شود (Bakhshandeh & Jahaniyan, 2018) و برای هر مؤسسه‌ای که به دنبال اصلاح نابرابری‌های موجود در تجربیات آموزشی دانشجویان است، تمرکز آموزش شفاف بر روی تکالیف در دوره‌های مقدماتی می‌تواند به افزایش موفقیت دانشجویان کمک کند (Felton & Finley, 2023). چرا که شفافیت نه تنها در دسترس بودن اطلاعات، بلکه مشارکت فعال در دستیابی و توزیع و ایجاد دانش را شامل می‌شود (Ghanbari & Moradi, 2018). در این روش، شفافیت به معنای توضیح به دانشجویان درباره وظایفشان و دلایل انجام آنهاست تا بفهمند چه چیزی می‌توانند از آن یاد بگیرند. این فرآیند به خودآگاهی و فراشناخت کمک می‌کند و به دانشجویان احساس هدف، انگیزه، وضوح و ارتباط با اهداف دوره می‌دهد (Felton & Finley, 2023).

¹ transparency

پژوهش‌های مختلفی نیز در کنار مبانی نظری رابطه و ارتباط مولفه‌های مطرح شده را نشان می‌دهد. سرگز و رامرودی (Sargazi & Ramrodi, 2024) اثر مستقیم شفافیت سازمانی بر آوای کارکنان را با نقش میانجی مسئولیت‌پذیری اجتماعی نشان داده‌اند. جمالی و قنبری (Jamali & Ghanbari, 2023) در تحقیقی نشان دادند که رهبری آینده‌نگر بر شفافیت معلمان اثر مثبت و معناداری دارد. سادات‌پور (Sadatpour, 2022) در پژوهشی تأثیر مثبت و مستقیم شفافیت بر آوا را با نقش میانجی اعتماد سازمانی نشان داد. فخرزاد و رجبی‌پور میبدی (Fakhrzad & Rajabipour Meybodi, 2019) تأثیر مثبت و معنادار آوای دانشجویان بر عدالت ادراک شده و تأثیر آن بر دو عامل تمایل به ماندگاری دانشجویان و قصد کارآفرینی را نشان داده‌اند. درخشان و همکاران (Derakhshan et al, 2017) نشان داده‌اند که رهبری اصیل و ابعاد تشکیل‌دهنده آن با شفافیت سازمانی دارای رابطه‌ای مثبت و معنادار است. به ویژه، بعد پردازش متوازن در رهبری اصیل به عنوان یک پیش‌بین قوی و معنادار برای شفافیت سازمانی عمل می‌کند. جینجری (Ginger, 2024) نشان داد که اعتماد دو طرفه در بین دانش‌آموزان و مربیان هنگام درگیر کردن دانش‌آموزان در کار آزادی‌بخش و صدای دانش‌آموز ضروری است. با اعطای مجوز به جوانان به عنوان متخصص، می‌توانیم دوباره تعریف کنیم که چه کسی می‌تواند برای تغییرات سیستمی که بر تجربیات دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد، توصیه‌هایی ارائه دهد. سرای اوزکان و والدیویا (Sarai Özkan & Valdivia, 2023) نشان داد که رهبری مسئول، انرژی کارکنان را افزایش می‌دهد و صدای تشویقی بیشتری را ایجاد می‌کند. فلتن و فینلی (Felton & Finley, 2023) نشان داد که ایجاد شفافیت در سه حوزه اهداف، تکالیف و ارزشیابی‌ها تأثیر عمیق بر فراشناخت دانشجویان، آرامش و رضایت خاطر آنان دارد. ژانگ و همکاران (Zhang et al, 2021) در پژوهش خود تأثیر درک رهبری اصیل بر رفتار آوایی معلمان را با میانجی‌های اعتماد بین فردی و توانمندسازی روانشناختی نشان دادند. اردل و تک‌کاج (Erdel & Takkaç, 2019) نشان داد که سبک‌های رهبری مبادله‌ای فعال و تحول‌آفرین مربیان به طور معناداری با استقلال یادگیرنده همبستگی دارد. پوند و همکاران (Ponder et al, 2018) در تحقیقی به بررسی تأثیر رهبری کلاس درس تحول‌آفرین بر رغبت دانشجویان به مشارکت پرداختند که یافته‌های حاصل از این تحقیق در میان دانشجویان دانشگاه لینکنان هنگ‌کنگ نشان داد که رهبری کلاس درس تحول‌آفرین با تغییر در نگرش، افزایش بیشتر مشارکت دانشجویان را در پی دارد.

متغیرهای آوا، رهبری و شفافیت بیشتر در فضاهای غیر آموزشی تحلیل شده‌اند، اما با توجه به تأثیر انکارناپذیر دانشگاه‌ها در تحول اجتماعی، پرداختن به ترکیب نوآورانه از این سه مؤلفه در بستر آموزش عالی، به‌ویژه در کلاس درس و در چارچوب تعامل استاد و دانشجو، امری ضروری به نظر می‌رسد که در قالب پژوهشی نوین مطرح شد. بستر پژوهش، دو دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد و دانشگاه لرستان در نظر گرفته شد. دانشگاه لرستان به عنوان یک دانشگاه سراسری و دانشگاه مادر در میان دانشگاه‌های استان لرستان، نقش مهمی در آموزش عالی کشور دارد. این دانشگاه با داشتن اعتبار بین‌المللی مناسب، سهم قابل توجهی در تولید علم و دانش دارد و در حال حاضر مورد توجه ویژه وزارت علوم می‌باشد. دانشگاه فرهنگیان نیز به عنوان یک سازمان معلم‌نهاد نقشی بی‌بدیل در جریان تعلیم و تربیت کشور دارد که تمرکز و توجه به آن، خود آغازی بر چرخه‌ای از فرآیند بهبود و تحول در آموزش عالی و وزارت آموزش و پرورش است. دانشگاه فرهنگیان شهر خرم‌آباد نیز از برترین مراکز در میان سایر مراکز شهرستانی و استانی این دانشگاه، به شمار می‌رود. پژوهشگران در بازه‌ای از دوران تحصیلی خود، به عنوان دانشجو در این دو دانشگاه به کسب دانش و نگرش در رشته علوم تربیتی پرداخته‌اند. دغدغه‌مندی در رابطه با امکان ایجاد تغییر و هم‌چنین گامی مثبت و رو به جلو از یک سو و آشنایی نسبتاً مطلوب با بافت فرهنگی این دو دانشگاه استان لرستان از سوی دیگر، محققان این پژوهش را بر آن داشت که اهتمامی بیش از پیش نسبت به انجام تحقیق حاضر و بهره‌بری از نتایج آن در آموزش عالی، معطوف دارند.

با توجه به ارائه مبانی نظری و پیشینه، مدل مفهومی پژوهش به شکل زیر می‌باشد:

نمودار ۱. مدل مفهومی پژوهش

در این راستا فرضیه‌های پژوهش نیز به صورت زیر عنوان شدند:

۱- فرضیه اول (فرضیه فرعی): رهبری کلاس درس بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تاثیر دارد.

۲- فرضیه دوم (فرضیه فرعی): رهبری کلاس درس بر ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تاثیر دارد.

۳- فرضیه سوم (فرضیه فرعی): ادراک از شفافیت استاد بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تاثیر دارد.

۴- فرضیه چهارم (فرضیه اصلی): رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو با نقش میانجی ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تاثیر دارد.

روش

روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی و با رویکرد معادلات ساختاری می‌باشد. مدل معادلات ساختاری شامل دو مؤلفه اصلی است: ۱. مدل ساختاری که ساختار علی بین متغیرهای پنهان (متغیرهایی که به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند) را نشان می‌دهد. ۲. مدل اندازه‌گیری که روابط بین متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده شده (متغیرهایی که قابل اندازه‌گیری هستند) را تعریف می‌کند. پس از ایجاد مدل معادلات ساختاری، شاخص‌های برازش مدل برای ارزیابی عملکرد مدل گزارش شده‌اند. این شاخص‌ها نشان‌دهنده میزان سازگاری داده‌های مشاهده شده با مدل پیشنهادی هستند. در نهایت، فرضیه‌های پژوهش بر اساس مدل معادلات ساختاری و با رویکرد واریانس محور و با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS 3 تجزیه و تحلیل شده‌اند. استفاده از PLS در این تحلیل در دو مرحله انجام می‌شود: ۱. بررسی برازش مدل پیشنهادی و ایجاد اصلاحات احتمالی در مدل. ۲. بررسی و تحلیل فرضیه‌های پژوهش بر اساس مدل اصلاح شده. این مراحل به تحلیل روابط بین متغیرها و تأیید یا رد فرضیه‌های پژوهش کمک می‌کنند. ضمناً به منظور بررسی نرمال بودن داده‌ها و تفاوت متغیرهای پژوهش میان دو گروه دختران و پسران و هم‌چنین دو گروه دانشجویان دانشگاه لرستان و فرهنگیان خرم‌آباد از نرم‌افزار SPSS-22 استفاده شد.

جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان مقطع کارشناسی در دو دانشگاه لرستان (۵۷۹۴ دانشجو) و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد (۱۰۷۸ دانشجو) است. تاباچانیک و فیدل (Tabachnick & Fidell, 2007: 123) فرمولی برای تعیین حجم مورد نیاز برای تحقیقات رگرسیون چندگانه پیشنهاد می‌کنند که به صورت زیر می‌باشد:

$$N > 50 + 8m$$

در فرمول بیان شده، حرف m بیانگر تعداد متغیرهای پیش‌بین و حرف N نشان دهنده حجم نمونه می‌باشد. با توجه به حضور دو متغیر پیش‌بین در پژوهش حاضر، حجم نمونه باید بیش از ۶۸ باشد. با توجه به اینکه معمولاً توصیه می‌شود حجم نمونه در مدل‌یابی معادلات ساختاری کمتر از ۳۰۰ نفر نباشد، تعداد نمونه ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شد که بر اساس فرمول یاد شده نیز تایید می‌گردد. با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی بر اساس دو طبقه زنان و مردان، تعداد ۲۲۱ زن و ۱۶۳ مرد به عنوان نمونه از دو دانشگاه تعیین گردیدند.

ابزار پژوهش شامل سه پرسشنامه محقق ساخته به شرح زیر بود:

۱- پرسشنامه محقق ساخته رهبری کلاس درس: شامل ۱۴ گویه برای سنجش کیفیت رهبری کلاس درس استاد دانشگاه بر اساس دیدگاه دانشجویان با طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای است. برای سنجیدن پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ۰/۸۰ برای این پرسشنامه به دست آمد که حاکی از مناسب بودن پایایی آن است.

۲- پرسشنامه محقق ساخته شفافیت: شامل ۲۲ گویه است که ادراک از شفافیت استاد از نظر دانشجویان را بر اساس شاخصه‌های کلامی و رفتاری بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای می‌سنجد. برای سنجیدن پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ۰/۸۵ برای این پرسشنامه به دست آمد که حاکی از مناسب بودن پایایی آن است.

۳- پرسشنامه محقق ساخته آوای دانشجویان: شامل ۲۲ گویه می‌باشد که آوای دانشجویان را بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای می‌سنجد. برای سنجیدن پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ۰/۸۶ برای این پرسشنامه به دست آمد که حاکی از مناسب بودن پایایی آن است.

به منظور بررسی روایی صوری و محتوایی پرسشنامه‌ها از نظرات ۶ تن از متخصصان علوم تربیتی بهره گرفته شد و با توجه به نظرات آنها پرسشنامه‌ها اصلاح شد. اصلاحات شامل مواردی چون محدودتر کردن پرسش‌ها با کلیدواژه‌هایی ناظر به بررسی متغیر در کلاس درس، حذف کلمات زائد یا مبهم و پیشنهاد بازآفرینی گویه به صورت سلیس و روان، پیشنهاداتی برای بهبود ترتیب ساختار گویه‌ها و ... بود. محتوای پرسشنامه شفافیت حول بررسی میزان شفافیت، بیان آزادانه نظرات، وجود فرآیندهای ایمن برای ارائه بازخورد، صداقت و ارتباطات باز بین اساتید و دانشجویان، محتوای پرسشنامه آوا حول محورهای میزان مشارکت، تشویق به پرسشگری و ارائه نظرات، مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و بازخوردها و محتوای پرسشنامه رهبری شامل حمایت اساتید از استعدادها و علائق دانشجویان، ترغیب به انجام کارهای گروهی، اثرگذاری بر شخصیت و رشد دانشجویان و ... می‌باشد. روایی همگرا برای هر مولفه و هم‌چنین بار عاملی هر سوال، شامل مقادیر بالاتر از ۰/۵ می‌باشد که در بخش یافته‌ها به صورت تفصیلی بررسی می‌شود. روایی تشخیصی یا واگرا با استفاده از شاخص فورنل و لارکر به منظور اینکه یک متغیر پنهان در مقایسه با سایر متغیرهای پنهان، باید ارتباط بیشتری را با سوالات مربوط به خود داشته باشد، یعنی مقادیر بر روی قطر اصلی از کلیه مقادیر سطر و ستون متناظر خود بیشتر باشند؛ باید مورد بررسی قرار گیرد که در قسمت یافته‌ها بدان پرداخته می‌شود. سوالات این پژوهش به وسیله پرسشنامه برخط ساخته شد و از طریق رسانه‌های اجتماعی در فضای مجازی به دانشجویان دو دانشگاه تحویل داده شد. توزیع پرسشنامه در فصل تابستان سال ۱۴۰۳ انجام و در مدت زمان یک ماه تکمیل شد.

یافته‌ها

در این بخش بر اساس داده‌های گردآوری شده از نمونه مورد نظر با استفاده از تکنیک‌های آماری مناسب مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. ۳۲۴ نفر (۸۴ درصد) پاسخ‌دهندگان از دانشگاه لرستان و ۶۰ نفر (۱۶ درصد) از دانشگاه فرهنگیان؛ ۲۲۱ نفر (۵۸ درصد) زن و ۱۶۳ نفر (۴۲ درصد) مرد بودند.

برای تعیین طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. بر اساس این آزمون، وقتی توزیع غیر نرمال است که مقدار P بیشتر از عدد بحرانی در سطح $0/05$ باشد. با توجه به جدول نتایج، آزمون کلموگروف-اسمیرنوف نشان می‌دهد که داده‌های به‌دست‌آمده با وجود تعداد بالای نمونه، غیر نرمال بوده و بر این اساس جهت تحلیل فرضیات از نرم افزار PLSsmart که به نحوه‌ی توزیع داده حساس نیست، استفاده می‌شود.

نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف، در مورد نرمال بودن داده‌ها را نشان می‌دهد. براساس این جدول، سطوح معنی داری، از $0/05$ کمتر است. پس معنی‌دار است. به این معنی که، داده‌ها دارای توزیع غیر نرمال می‌باشند.

جهت مقایسه‌ی متغیرهای رهبری کلاس، ادراک از شفافیت استاد و آوای دانشجویان در بین دانشجویان دختر و پسر به دلیل غیرنرمال بودن متغیرها از آزمون من ویتنی (Mann-Whitney) استفاده شد. آزمون من ویتنی یک آزمون ناپارامتری برای مقایسه میانه دو گروه مستقل است.

جدول ۱. مقایسه‌ی متغیرها در بین دانشجویان دختر و پسر

متغیر	جنسیت	تعداد	مقدار Z	سطح معناداری
رهبری کلاس	زن	۲۲۱	-۰/۵۵۹	۰/۵۷۶
	مرد	۱۶۳		
ادراک از شفافیت استاد	زن	۲۲۱	-۰/۹۸۲	۰/۳۲۶
	مرد	۱۶۳		
آوای دانشجویان	زن	۲۲۱	-۰/۱۰۶	۰/۹۱۶
	مرد	۱۶۳		

همانطور که ملاحظه می‌شود سطح معناداری برای تمامی متغیرها از $0/05$ بیشتر است، لذا می‌توان گفت که مقادیر به دست آمده از رهبری کلاس، ادراک از شفافیت استاد و آوای دانشجویان از دیدگاه دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری با همدیگر ندارند.

جهت مقایسه‌ی متغیرهای رهبری کلاس، ادراک از شفافیت استاد و آوای دانشجویان در بین دانشجویان دانشگاه‌های لرستان و فرهنگیان به دلیل غیرنرمال بودن متغیرها از آزمون من ویتنی (Mann-Whitney) استفاده شد. آزمون من ویتنی یک آزمون ناپارامتری برای مقایسه میانه دو گروه مستقل است.

جدول ۲. مقایسه‌ی متغیرها در بین دانشجویان دانشگاه‌های لرستان و فرهنگیان

متغیر	دانشگاه	تعداد	مقدار Z	سطح معناداری
رهبری کلاس	لرستان	۳۲۴	-۱/۸۱۱	۰/۰۷۰
	فرهنگیان	۶۰		
ادراک از شفافیت استاد	لرستان	۳۲۴	-۱/۲۶۳	۰/۲۰۶
	فرهنگیان	۶۰		
آوای دانشجویان	لرستان	۳۲۴	-۱/۴۱۹	۰/۱۵۶
	فرهنگیان	۶۰		

همانطور که ملاحظه می‌شود سطح معناداری برای تمامی متغیرها از ۰/۰۵ بیشتر است. لذا می‌توان گفت که مقادیر به دست آمده از رهبری کلاس، ادراک از شفافیت استاد و آوای دانشجویان از دیدگاه دانشجویان دانشگاه های لرستان و فرهنگیان تفاوت معناداری با همدیگر ندارند.

پایایی ترکیبی به عنوان معیاری برای ارزیابی سازگاری داخلی متغیرهای مشاهده شده استفاده می‌شود. اگر عدد محاسبه شده بزرگ باشد، نشان می‌دهد که تمامی معیارها به طور همگن یک موضوع واحد را اندازه گیری می‌کنند. این معیار شباهت زیادی به مفهوم آلفای کرونباخ دارد و بر مبنای مجموع مربعات بارهای عاملی بیان می‌شود. این مقدار باید بر اساس منابع معتبر بیشتر از ۰/۷ باشد تا بتوان از وجود سازگاری داخلی داده‌ها اطمینان حاصل کرد.

جدول ۳. پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ

متغیر	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی
آوای دانشجو	۰/۸۵۵	۰/۸۷۹
ادراک از شفافیت	۰/۸۴۹	۰/۸۷۴
رهبری کلاس درس	۰/۸۰۱	۰/۸۴۴

بر اساس مقادیر به دست آمده در جدول بالا پایایی ترکیبی و ضریب آلفای کرونباخ بالای ۰/۷ می‌باشد در نتیجه پایایی ابزار تأیید گردید.

روایی همگرا به این معناست که سوالاتی که مرتبط به یک متغیر هستند تا چه اندازه متغیر مورد نظر را می‌سنجند. جهت بررسی روایی همگرا دو شرط اساسی وجود دارد. شرط اول اینکه بار عاملی سوالات به دست آمده باید بیشتر از ۰/۵ باشد. شرط دوم اینکه میزان AVE هر مؤلفه نیز باید بزرگتر از ۰/۵ باشد. AVE به معنای میانگین واریانس های استخراجی است. میانگین واریانس های استخراجی از میانگین مجموع مجذورات تک تک بارهای عاملی بدست می‌آید.

جدول ۴. میانگین واریانس های استخراجی

متغیر	AVE
آوای دانشجو	۰/۵۰۴
ادراک از شفافیت	۰/۵۲۱
رهبری کلاس درس	۰/۵۱۶

بر اساس نمودار ۲ که در ادامه به آن اشاره می‌شود، بارهای عاملی سوالات بالاتر از ۰/۵ هستند و همچنین بر اساس جدول ۲، AVE متغیرها نیز بالاتر ۰/۵ می‌باشد که روایی همگرا قابل قبول و تأیید می‌شود.

روایی تشخیصی یا واگرا نیز با استفاده از شاخص فورنل و لارکر به این صورت است که یک متغیر پنهان در مقایسه با سایر متغیرهای پنهان، باید پراکندگی بیشتری را در بین مشاهده پذیرهای خود یا به عبارت بهتر سوالات خود داشته باشد، یعنی مقادیر بر روی قطر اصلی از کلیه مقادیر سطر و ستون متناظر خود بیشتر باشند.

جدول ۵. روایی (واگرا) تشخیصی

متغیر	۱	۲	۳
آوای دانشجو	۰/۷۰۰		

ادراک از شفافیت	۰/۲۸۶	۰/۷۷۴
رهبری کلاس درس	۰/۵۲۸	۰/۴۱۱
	۰/۸۲۱	

بر اساس جدول بالا کلیه مقادیر روی قطر اصلی بیشتر از سطر و ستون متناظر هستند بنابراین این شرط روایی نیز تأیید گردید. برای برازش مدل درونی از ضرایب مسیر (که در قسمت نمودارها و بررسی فرضیات به آن‌ها می‌پردازیم)، $Q2$ ، $F2$ ، $R2$ استفاده می‌شود.

در ابتدا برای ضریب تعیین هر چند معادل با $۰/۱۹$ ، $۰/۳۳$ و $۰/۶۷$ را به ترتیب مقادیر ضعیف، متوسط و قوی قلمداد کرده‌اند.

جدول ۶. مقادیر ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل شده

متغیر	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
آوای دانشجو	۰/۷۰۴	۰/۷۰۲
ادراک از شفافیت	۰/۴۹۱	۰/۴۸۹

بر اساس جدول، مقادیر مربوط به ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیل از مقادیر مطلوب استاندارد بسیار بالاتر می‌باشند. اندازه اثر یا $F2$ به معنای توان تبیین کنندگی مدل می‌باشد و رابطه‌ی بین سازه‌های مدل را تعیین می‌کند که مقادیر $۰/۰۲$ ، $۰/۱۵$ و $۰/۳۵$ به ترتیب نشان از اندازه تأثیر کوچک، متوسط و بزرگ یک سازه بر سازه دیگر دارد.

جدول ۷. مقادیر اندازه اثر $F2$

متغیرها	F^2
ادراک از شفافیت	۰/۳۵۳
رهبری کلاس درس	۰/۳۶۰

همانطور که جدول نشان داده شد، کلیه مقادیر به دست آمده بالای متوسط مقادیر تعیین شده می‌باشند. شاخص دیگری که در این مرحله مورد بررسی قرار می‌گیرد شاخص توان پیش بینی کنندگی $Q2$ مدل می‌باشد که درصد واریانس شاخص‌ها را در بین سایر شاخص‌های یک متغیر نشان می‌دهد. در صورتی که این شاخص مقداری بالاتر از صفر و مثبت داشته باشد، مدل از قدرت پیش‌بینی کنندگی مناسبی برخوردار است.

جدول ۸. معیار شاخص توان پیش بینی کننده‌گی $Q2$

متغیر	$Q2$
آوای دانشجو	۰/۱۶۳
ادراک از شفافیت	۰/۱۱۰

همان طور که در جدول بالا نشان داده شد، مقادیر $Q2$ مثبت گزارش شده‌اند.

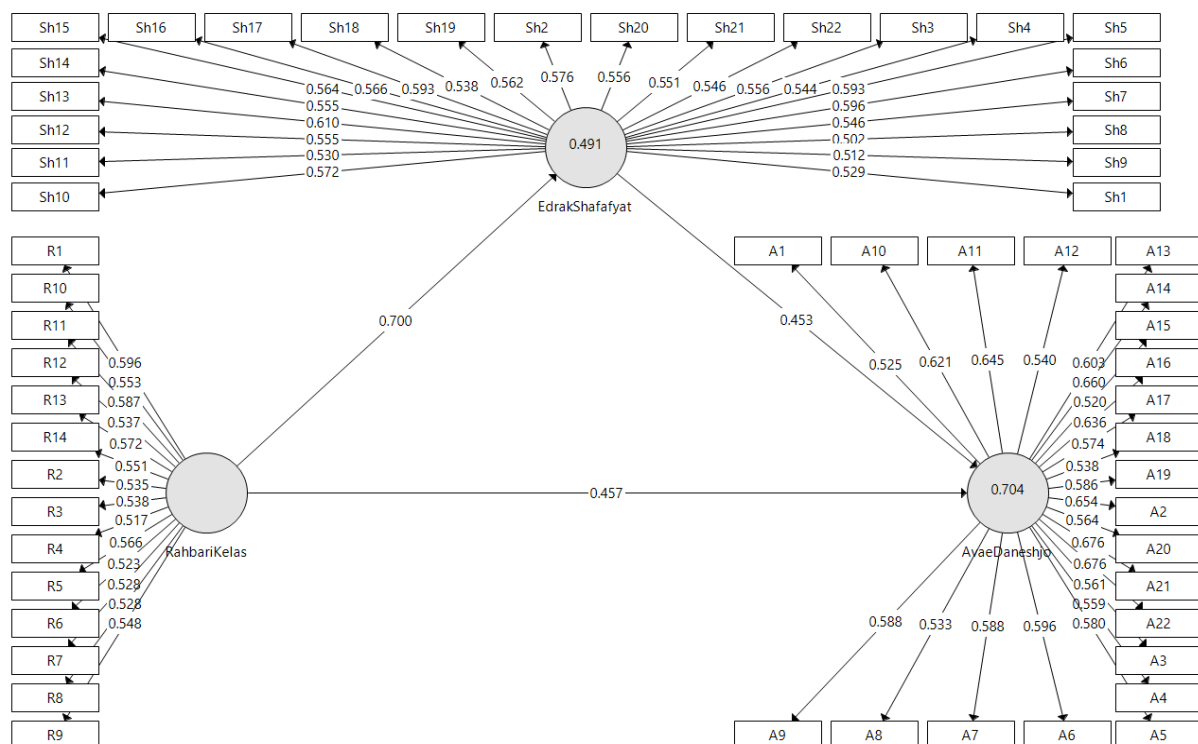
مورد بعدی مقادیر لازم برای نشان دادن برازش کلی مدل می‌باشد.

جدول ۹. شاخص‌های برازش مدل

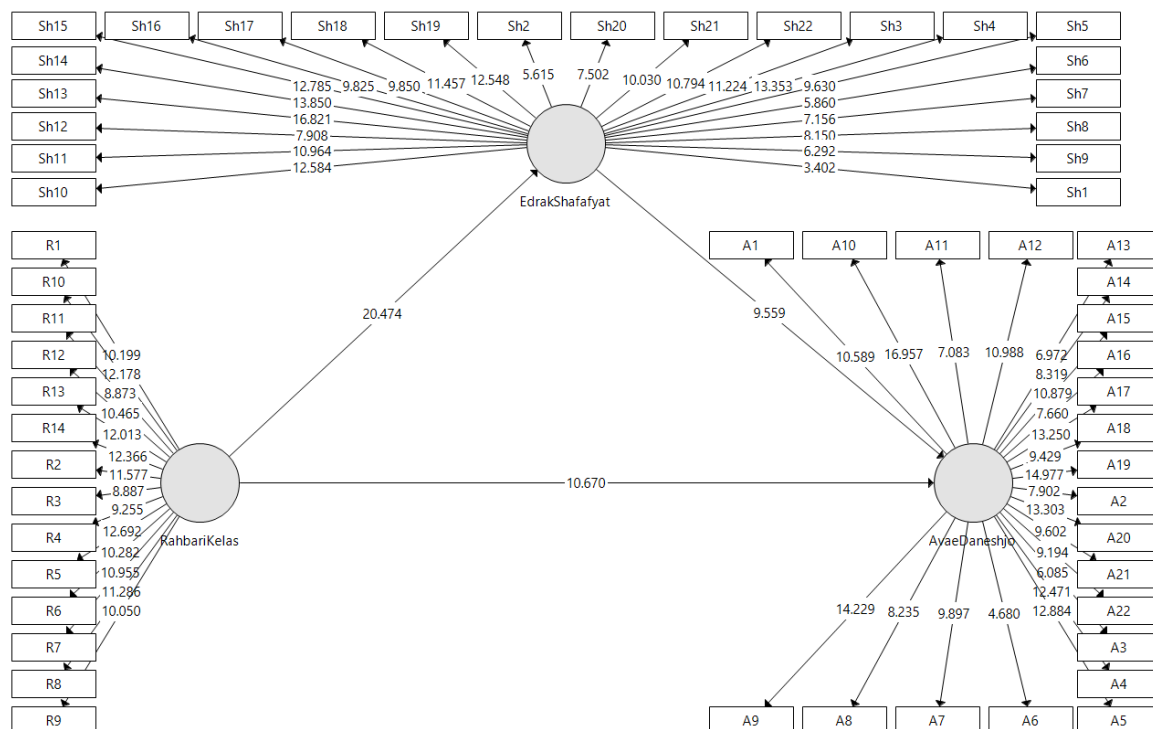
شاخص‌های برازش	کمیت	مقدار مطلوب
شاخص SRMR	۰/۰۵۶	کمتر از ۰/۰۸
شاخص rms Theta	۰/۱۱۲	کمتر از ۰/۱۲
شاخص NFI	۰/۹۸۸	بیشتر از ۰/۹

همان‌طور که در جدول مشخص است کلیه مقدار به دست آمده برای شاخص‌های برازش در حد قابل قبولی می‌باشند و مدل دارای برازش مطلوبی می‌باشد. بر این اساس برازش کلیت مدل تأیید گردید.

برای آزمون فرضیه‌ها در حالت اول ضرایب مسیرها مشخص شده است که نشان می‌دهد ضریب مسیر بین متغیرها چه اندازه است. ضرایب مسیر همان ضرایب بتا در رگرسیون می‌باشند. در حالت دوم نتایج مربوط به ضرایب استاندارد Z یا (T-Value) آورده شده است که این مقدار با توجه به اینکه باید از ۱/۹۶ بیشتر یا از ۱/۹۶- کمتر باشد در سطح ۰/۰۵ معنادار می‌باشد.

نمودار ۲. ضرایب استاندارد

نمودار ۳. ضرایب آماری

فرضیه اول: رهبری کلاس درس بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تأثیر دارد.

جدول ۱۰. نتایج حاصل از تحلیل فرضیه اول

فرضیه اول	ضریب مسیر	t-value	p-value
رهبری کلاس درس بر آوای دانشجویان	۰/۴۵۷	۱۰/۶۷۰	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج، بر اساس اینکه ضریب مسیر ۰/۴۵؛ مقدار t برابر ۱۰/۶۷ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ بوده است، میتوان گفت رهبری کلاس درس بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تأثیر دارد.

فرضیه دوم: رهبری کلاس درس بر ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تأثیر

دارد.

جدول ۱۱. نتایج حاصل از تحلیل فرضیه دوم

فرضیه دوم	ضریب مسیر	t-value	p-value
رهبری کلاس درس بر ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان	۰/۷۰۰	۲۰/۴۷۴	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج، بر اساس اینکه ضریب مسیر ۰/۷۰؛ مقدار t برابر ۲۰/۴۷۴ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ بوده است، میتوان گفت رهبری کلاس درس بر ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تأثیر دارد.

فرضیه سوم: ادراک از شفافیت استاد بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تأثیر دارد.

جدول ۱۲. نتایج حاصل از تحلیل فرضیه سوم

فرضیه سوم	ضریب مسیر	t-value	p-value
ادراک از شفافیت استاد بر آوای دانشجویان	۰/۴۵۳	۹/۵۵۹	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج، بر اساس اینکه ضریب مسیر ۰/۴۵۳؛ مقدار t برابر ۹/۵۵۹ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ بوده است، میتوان گفت ادراک از شفافیت استاد بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و فرهنگیان تاثیر دارد. فرضیه چهارم: رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو با نقش میانجی ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تاثیر دارد.

جدول ۱۳. نتایج حاصل از فرضیه چهارم

نوع اثر	ضریب مسیر	t-value	p-value
رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو	۰/۴۵۷	۱۰/۶۷	۰/۰۰۱
رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو	۰/۳۱۷	۸/۵۰	۰/۰۰۱
کل	۰/۷۷۴	۳۱/۸۸	۰/۰۰۱

برای بررسی این فرضیه دو اثر مستقیم و غیر مستقیم رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو بررسی شده است. با توجه به نتایج به دست آمده اثر غیر مستقیم (ضریب مسیر ۰/۳۱ و مقدار تی برابر با ۸/۵۰) و اثر کل (ضریب مسیر ۰/۷۷ و مقدار تی برابر با ۳۱/۸۸)، هم چنین ضریب مسیر بین رهبری کلاس درس و آوای دانشجو ۰/۴۵ و مقدار تی برابر با ۱۰/۶۷ است. بر این اساس می‌توان ادعا کرد که ادراک از شفافیت استاد دارای نقش میانجی می‌باشد چون تاثیرات رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو، از طریق ادراک از شفافیت استاد منتقل می‌شود.

نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش بررسی تاثیر رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو با نقش میانجی ادراک از شفافیت استاد بود. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته‌ها نشان داد که رهبری کلاس درس بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تاثیر دارد. این یافته در راستای نتایج تحقیقات جینجری (Ginger, 2024)، سرای اوزکان و والدیویا (Sarai Özkan & Valdivia, 2023) و ژانگ و همکاران (Zhang et al, 2021) می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که برخورد باز و روابط حمایتی اساتید که به سبک رهبری جدید و غیرسنتی اشاره دارد، منجر به افزایش ادراک دانشجویان از اثربخشی و امنیت آوای آنها می‌شود و به این ترتیب آوای دانشجویان افزایش می‌یابد (Baş, 2020). برای مثال استاد با الهام‌بخشی خود از طریق ایجاد اشتیاق و چشم‌انداز مثبت، توجه فردی و تحریک فکری با چالش‌های خلاقانه و بازخورد سازنده، باعث می‌شود دانشجو انگیزه پیدا کند و مشارکت و ابراز بیشتری داشته باشد.

یافته‌ها نشان داد رهبری کلاس درس بر ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تاثیر دارد. این یافته در راستای نتایج تحقیقات جمالی و قنبری (Jamali & Ghanbari, 2023)، درخشان و همکاران (Derakhshan et al, 2017)، فلتن و فینلی (Felton & Finley, 2023) می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که اساتید به عنوان هدایت‌کنندگان فعالیت‌های دانشگاهی یا کلاسی، سبک‌های رهبری متفاوتی را به کار می‌برند که بر ادراک دانشجویان از شفافیت و کیفیت تدریس تاثیر می‌گذارد. عوامل تاثیرگذار بر ارزیابی شفافیت استاد شامل نگرش دانشجو نسبت به

استاد بر اساس روابط قبلی و شهرت او، بیان صریح و بدون ابهام اهداف، ارزشیابی‌ها و تکالیف و سعی در توجه به مشارکت مبتنی بر فراشناخت ایجاد شده حاصل از شفافیت استاد می‌شود. هم‌چنین، سبک رهبری استاد بر نحوه ارتباط با دانشجویان، آزادی بیان، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های کلاسی، ارزیابی عادلانه و ایجاد روابط شفاف و ... اثرگذار است (Felton & Finley, 2023).

یافته‌ها نشان داد ادراک از شفافیت استاد بر آوای دانشجویان در دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تأثیر دارد. این یافته در راستای نتایج تحقیقات سرگزی و رام‌رودی (Sargazi & Ramrodi, 2024)، سادات‌پور (Sadatpour, 2022)، درخشان و همکاران (Derakhshan et al, 2017) و فلتن و فینلی (Felton & Finley, 2023) می‌باشد. برای تبیین این یافته، می‌توان گفت که ارتقاء میزان و کیفیت شفافیت استاد دانشگاه در حیطه‌هایی نظیر اهداف، تکالیف و ارزشیابی‌ها تأثیر عمیقی بر فراشناخت دانشجویان، آرامش و رضایت خاطر آنان و در نتیجه برخاستن آوای منجر به رشد مجموعه کلاس درس دارد. برای تغییر و تحول مؤثر در سیستم دانشگاه، کلاس درس و توسعه آن‌ها، نیاز به ایجاد فضای باز در محیط دانشگاه و کلاس درس است. این فضا به دانشجویان دانشگاه این امکان را می‌دهد تا دیدگاه‌ها و نظرات خود را به‌صورت آزادانه بیان کنند. آوای دانشجویان در صورت شفافیت استاد، با اعتماد به رهبری کلاس و بر اساس شوق و انگیزش بروز و ظهور بیشتری می‌یابد که کیفیت فضای آموزشی را ارتقا می‌دهد (Zhang et al, 2021).

یافته‌ها نشان داد رهبری کلاس درس بر آوای دانشجو با نقش میانجی ادراک از شفافیت استاد در دانشجویان دانشگاه لرستان و دانشگاه فرهنگیان خرم‌آباد تأثیر دارد. این یافته ضمن پشتیبانی از نتایج تحقیقات فخرزاد و رجبی‌پور میبدی (Fakhrzad & Rajabipour Meybodi, 2019)، اردل و تک‌کاج (Erdel & Takkaç, 2019) و پوند و همکاران (Ponder et al, 2018)، ترکیب جدیدی از سه متغیر رهبری، شفافیت و آوا در بعد آموزشی ارائه می‌کند. رهبری کلاس درس مدرس، تابع نگرش، اهداف و شخصیت، مهارت در توانمندسازی دانشجویان و نحوه‌ی رهبری کلاس درس است. استاد واجد شرایط رهبری در کلاس، به دانشجویان اهمیت می‌دهد، از آنان حمایت می‌کند و نسبت به استعدادها و علایق درسی دانشجویان آگاه است. حمایت و آگاهی بالای اساتید به عنوان رهبران کلاسی سبب می‌شود که دانشجویان احساس کنند که دیدگاه آنان توسط اساتید شنیده می‌شود و نیازهای آنان مورد توجه اساتید است و همین امر سبب مشارکت دانشجویان در امر یادگیری شده و آوای دانشجویان را در فضای کلاسی تقویت می‌کند. در این بین بیان آزادانه دیدگاه‌ها و مسائل کلاسی توسط اساتید، وجود یک رابطه‌ی باز در کلاس درس، شفافیت در روابط و قوانین و مقررات عادلانه در سطح کلاس به عنوان ادراک شفافیت اساتید شناخته شده و مانند یک واسطه در ارتباط بین رهبری کلاس درس و آوای دانشجویان عمل می‌کند. هم‌چنین شفافیت محیط آموزشی (کلاس درس) در دانشگاه سبب افزایش اعتماد در بین اساتید و دانشجویان شده و افزایش اعتماد باعث کاهش سکوت می‌شود.

پیشنهادهای

با توجه به نتایج به دست آمده آوای دانشجویان نیازمند رهبری مناسب کلاس درس بوده بر این اساس پیشنهاد می‌گردد که با برگزاری جلسات هم‌اندیشی در سطح دانشگاه و بهبود ساختار دانشگاه، اساتید را از لحاظ روانی نسبت به رهبری بهتر کلاس درس ترغیب کرد. اساتید با به اشتراک گذاشتن به موقع اطلاعات مرتبط، صحیح، کامل، معتبر، مشارکت دادن دانشجویان در تصمیم‌گیری‌ها، دریافت بازخورد، صداقت داشتن در بیان دقیق و کامل اطلاعات و پرهیز از هر گونه پنهان‌کاری می‌توانند موجبات افزایش شفافیت ادراک شده و به تبع آن آوای دانشجویان را فراهم آورند. جهت بهبود رهبری کلاس در توصیه می‌گردد که دانشگاه‌ها در حفظ اساتید با توانایی بالا در برقراری ارتباط با دانشجویان تلاش کنند و در این زمینه از سیستم‌های تشویق مادی و معنوی استفاده کنند. به اساتید دانشگاه پیشنهاد می‌شود که ضمن ارتقاء شفافیت در سطح کلاس به دانشجویان اجازه دهند که پیشنهادات و انتقادات سازنده خود را

بدون ترس و واهمه ابراز نمایند. همچنین با توجه به اهمیت فناوری در آموزش عالی (به‌ویژه پس از کووید-۱۹) پیشنهاد می‌گردد متغیرهای این تحقیق در بستر فضای مجازی و با به‌کارگیری فناوری‌های نوین آموزشی مورد تحقیق و بررسی قرار گیرد. محدودیت‌های این پژوهش، شامل عدم امکان بررسی همه عوامل اثرگذار بر آوای دانشجو، تاثیر ناخواسته متغیرهای مخدوش‌کننده مانند جنسیت، فرهنگ سازمانی یا ویژگی‌های شخصیتی و همچنین امکان سوگیری به دلیل استفاده از پرسشنامه در فرآیند تحقیق بود. دیگر محدودیت‌ها شامل شرایط روانی و جسمانی پاسخ‌دهندگان به هنگام پر کردن پرسشنامه، میزان تمرکز و دقت پاسخ‌دهندگان، خود گزارش دهی تحقیق، تعمیم‌پذیری محدود ناشی از اجرای پژوهش در دو دانشگاه می‌باشد.

References

- Afkhami Ardakani, M., & Khalili Sadrabadi, Afsar. (2013). A Review on the Role of Personality Factors in Formation of Silence in Knowledge Personnel. *Public Management Research*, 5(18), 65-83. <https://doi.org/10.22111/JMR.2013.1016> [In Persian]
- Ahmed, N., & Pierre, du P. (2024). The Role of Classroom Management in Enhancing Learners' Academic Performance: Teachers' Experiences. *Studies in Learning and Teaching*, 5(1), 202-218. <https://doi.org/10.46627/silet.v5i1.364>
- Alagheband, A. (2016). *Introduction to Educational Management*. Rawan Publishing: Tehran. [In Persian].
- Bakhshandeh, A., & Jahaniyan, R. (2018). Transparency Management in Educational Management. *Quarterly Scientific-Specialized Journal of Management, Accounting and Economics*, 2(1), 101-107. <https://doi.org/account-020110/10.21859> [In Persian].
- Bandsuch, M., Pate, L., & Thies, J. (2008). Rebuilding Stakeholder Trust in Business: An Examination of Principle-Centered Leadership and Organizational Transparency in Corporate Governance. *Business and Society Review*, 113(1), 99-127. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8594.2008.00315.x>
- Baş, G. (2021). Teacher Beliefs About Educational Reforms: A Metaphor Analysis. *International Journal of Educational Reform*, 30(1), 21-38. <https://doi.org/10.1177/1056787920933352>
- Bennett, R., & Kane, S. (2014). Students' interpretations of the meanings of questionnaire items in the National Student Survey. *Quality in Higher Education*, 20(2), 129-164. <https://doi.org/10.1080/13538322.2014.924786>
- Bovill, C., Cook-Sather, A., & Felten, P. (2011). Students as co-creators of teaching approaches, course design, and curricula: implications for academic developers. *International Journal for Academic Development*, 16(2), 133-145. <https://doi.org/10.1080/1360144x.2011.568690>
- Cheung, R., Flores, C., & Sablo-Sutton, S. (2019). Tipping the balance: Social justice leaders allying with marginalized youth to increase student voice and activism. *Educational Leadership and Administration: Teaching and Program Development*, 30, 1-13.
- Chiniara, M., & Bentein, K. (2016). Linking servant leadership to individual performance: Differentiating the mediating role of autonomy, competence and relatedness need satisfaction. *The Leadership Quarterly*, 27(1), 124-141. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2015.08.004>
- Darvish, H., & azimi zachekani, F. (2016). The effect on reducing corruption organization Transparency mediated by organizational trust studied Khordad hospital staff Varamin. 8(1), 153-166. <https://doi.org/10.22059/JIPA.2016.57511> [In Persian].
- Day, C., Gu, Q., & Sammons, P. (2016). The Impact of Leadership on Student Outcomes: How Successful School Leaders Use Transformational and Instructional Strategies to Make a Difference. *Educational Administration Quarterly*, 52(2), 221-258. <https://doi.org/10.1177/0013161x15616863>
- Derakhshan, M., Ghanbari, S., Zandi, K., & Seifpanahi, H. (2017). The relationship between authentic leadership and organizational transparency. *Organizational Culture Management*, 15(4), 767-788. <https://doi.org/10.22059/JOMC.2018.133108.1006565> [In Persian].
- Erdel, D., & Takkaç, M. (2019). The Relationship Between Teacher Classroom Leadership and Learner Autonomy: The Case of EFL Classrooms. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(3), 752-770. <https://doi.org/10.15639/teflinjournal.v3i1i1/70-87>
- Fakhrzad, H., & Rajabipour Meybodi, A. (2019). The Effect of Students' Voice on Intention to Quit with Respect to Entrepreneurial Intention and Perceived Justice. *Third International Conference on New Developments in Economics, Management and Accounting*. [In Persian].
- Felton, P., & Finley, A. (2023). *Transparency in Higher Education Classroom Leadership*. 1st ed, Routledge Press, edited by Mary Ann Winklems, Alison Boye, Susan Tapp.
- Felzmann, H., Fosch Villaronga, E., Lutz, C., & Tamò-Larrieux, A. (2019). Robots and transparency: The multiple dimensions of transparency in the context of robot technologies. *IEEE Robotics and Automation Magazine*, 26(2), 71-78. <https://doi.org/10.1109/mra.2019.2904644>

- Garger, J. (2008). Developing authentic leadership in organizations: some insights and observations. *Development and learning in organizations*, 22(1), 14–16. <https://doi.org/10.1108/14777280810840058>
- Ghanbari, S., & Moradi, A. (2018). Analysis of the relationship between organizational transparency and organizational silence of employees. *Management on Organizational Education*, 7(1), 205–230. [In Persian].
- Ghiyathvandian, S., Varai, S., Yadegari, M. A., Pour Rahimi, A., & Aghajanolou, A. (2017). Classroom Leadership for Educating Unmotivated Students. *Journal of Medical Education and Development*, 12(1 and 2), 13–26. <http://jmed.ssu.ac.ir/article-1-769-fa.html> [In Persian].
- Gingery, C. D. (2024). Missing Voices in Education: Leveraging Student Voice. As a design tool to make simpler, more practical and attractive learning patterns. Master's Thesis. Frostburg State University.
- Hosseinpour Chajjani, S. (2022). Reexamining the concept of accountability. *International Conference on the Advancement of Management, Economics and Accounting Sciences*. [In Persian].
- Jamali, M., & Ghanbari, S. (2023). Investigating the relationship between forward-looking leadership style and organizational transparency of elementary school teachers in Kermanshah city. *The 8th National Conference on Modern Research in Educational Sciences and Psychology in Iran*. [In Persian].
- Javan, F. (2023). The Effect of Teachers' Moral Literacy on Classroom Leadership with the Mediating Role of Social Intelligence (Case Study of Elementary Education in Regions 1 and 2 of Ardabil). Master's Thesis. Department of Educational Sciences. Faculty of Humanities. Islamic Azad University, Ardabil Branch. [In Persian].
- Lyu, R., & Zeng, M. (2023). Exploring innovative task design strategies of primary school English in the context of 'double reduction'. *Arts Humanit*, 11(11), 306–323. <https://doi.org/10.36347/sjahss.2023.v11i11.003>
- Matthews, K., Dwyer, A; Heine, L., & Ner, J. (2018). Conceptions of students as partners. *Higher Education*, 76(7), 957–971, <https://doi.org/10.1007/s10734-018-0257-y>
- Molaeifard, A., Pourkiani, M., Beheshtifar, M., & Beigzadeh Abbasi, F. (2022). Investigation of the Impact of Managerial Roles on Organizational Transparency with an Islamic Approach . *Biannual Journal of Studies of religion*, 9(17), 247–270. <https://doi.org/10.30471/IM.2021.5256.1164> [In Persian].
- Mousavi Tazekand Mohammadi, L. (2023). Investigating the effect of classroom leadership on academic responsibility and student-teacher interaction. Master's thesis. Department of Educational Sciences. Faculty of Humanities. Islamic Azad University, Ardabil Branch. [In Persian].
- Ponder, J., Stoffel, P., & Choi, E. (2018). Transformative classroom leadership and workplace engagement: Is there a relationship?. *Quality Assurance in Education*, 26(3), 333–342. <https://doi.org/10.1108/qae-07-2017-0046>
- Sadatpour, S.M. (2022). Investigating the effect of organizational transparency on employee voice with the mediating role of organizational trust. Master's thesis. Department of Educational Sciences. Faculty of Humanities. University of Zanjan. [In Persian].
- Sarai Özkan, O., & Valdivia, I. (2023). Strengthening the promotional voice of employees in hospitality: the effect of responsible leadership. *Tourism Management Perspectives*. 49: 101186. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2023.101186>
- Sargazi, M., & Ramrodi, M. (2024). The Effect of Organizational Transparency on the Employee's Voice with the Mediating Role of Social Responsibility. *Management and Educational Perspective*, 5(4), 1–23. <https://doi.org/10.22034/jmep.2023.379297.1148> [In Persian].
- Sebastian, P., Sharma, S., Aivari, N., Kinola, M., Munga, C., Varma, D., Shahrouz & Abbas, M. (2024). Emerging Technologies in Global South Classrooms: Future Teachers of Education. *Design Conference Proceedings Participatory*, 24(1), 234–247. <https://doi.org/10.1145/3666094.3666109>
- Seyed Naqvi, M., & Farahani, F. (2014). Cultivating Strategic fit and Organizational Transparency Promotion Through Innovation Leadership Style. *Improvement and Transformation Studies*. 23(72), 75–97. <https://doi.org/10.1001.1.22518037.1392.22.72.4.0> [In Persian].
- Shafiee F.S., Dialameh N., Shabani M. (2024). A systematic review of the role of educational leadership in students' academic achievement: a meta-synthesis. *Journal of Applied Educational Leadership*, 4(4), 187–214. <https://doi.org/10.22098/AEL.2023.13764.1350> [In Persian].
- Stein, S., Goodchild, A., Moskal, A., Terry, S., & McDonald, J. (2021). Student perceptions of student evaluations: Enabling student voice and meaningful engagement. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 46(6), 837–851. <https://doi.org/10.1080/02602938.2020.1824266>
- Sueb, R. (2013). Pre-service Teachers' Classroom Management in Secondary School: Managing for Success in Teaching and Learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 90(13), 670–676. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.07.139>
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2007). Using multivariate statistics (5th edn) New York. NY: Allyn and Bacon.

- Torsdóttir, A., Tonet Sines, A., Olson, D., & Walls, A. (2023). Do students have a say? Students' participation in the whole university's approach to sustainability. *Environmental Education Research*, 30(4), 519–543. <https://doi.org/10.1080/13504622.2023.2213427>
- Welton, A.D., Mansfield, K.C., & Salisbury, J.D. (2022). The politics of student voice: The power and potential of students as policy actors. *Educational Policy*, 36(1), 3–18. <https://doi.org/10.1177/08959048211059718>
- Walumbwa, F.O., Christensen, A.L., & Hailey, F. (2011). Authentic leadership and the knowledge economy: Sustaining motivation and trust among knowledge Workers. *Organizational Dynamics*, 40(2), 110–118. <https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2011.01.005>
- Zhang, S., Bowers, A., & Mao, Y. (2021). Authentic leadership and teacher voice behavior: The mediating role of psychological empowerment and the moderating role of trust. *Educational Management and Leadership*, 49(5), 768–785. <https://doi.org/10.1177/1741143220915925>

آماده به انتشار